

AGREGA VE DOĞALTAŞ MADENCİLİĞİ PROJELERİNDE DİKKAT EDİLMESİ

GEREKEN HUSUSLAR

- 25.11.2014 tarih ve 29186 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği Ek-1 Listesi 27. Maddesi **(a) bendi (Değişik:RG-14/6/2018-30451) “25 hektar ve üzeri çalışma alanında (Kazı ve döküm alanı dâhil) planlanan açık işletmeler veya bu işletmelere ait “ÇED Gerekli Değildir” kararı bulunan projelere ilave olarak planlanan alan artışları,”** hükmü ve ayrıca 26.11.2018 tarih ve E.216512 sayılı yazımız kapsamında, “ÇED Olumlu” ve “ÇED Gerekli Değildir” kararı verilen madencilik projelerinde alansal kapasite artışları ilişkin projelerde Bakanlığımıza başvuru yapılması gerektiği ilgililerine bildirilmelidir.

16.08.2017 tarih ve E.10682 yazımızın 16. Maddesinde de belirtildiği üzere madenlerin çıkarılmasına ilişkin projelerde üretim miktarında artış olması veya patlayıcı madde miktarında artış olması durumunda ÇED Yönetmeliğinin 16.maddesi kapsamında hazırlanacak Proje Tanıtım Dosyası ile ilgili Valiliğe başvuru yapılması gerekmektedir.

Diğer taraftan agrega ve doğal taş sektörüne ilişkin Proje Tanıtım Dosyalarında proje yeri dikkate alınarak;

- Projenin teknik olmayan özeti bölümünde; kapasite artışı faaliyetlerinde, faaliyete ait daha önce alınmış kapsam dışı, ÇED Gerekli Değildir ve ÇED Olumlu kararları ile ilgili bilgilerin, ocak, kırma eleme vb. tesislerin mevcut, planlanan artış ve toplam artış miktarın alan ve üretim artışı olarak verilmesi, planlanan ve mevcut durumun tablo olarak gösterilmesi,
- Projenin özellikleri bölümünde yıllık üretimin, muhtemel görünür rezerv miktarları ve proje ömrünün hesaplama yöntemleriyle birlikte verilmesi,
- Çalışma sürelerinin (inşaat-işletme), işletme yönteminin, ekipman teknik özellikleri ve sayılarının, malzemenin yoğunluğunun, basamak yüksekliğinin, genişliğinin, şev açısının, kaç basamak açılmasının planlandığının, kırma-eleme tesisinin kapasitesi (ton/yıl) ve ayrıca kırıcı kapasitelerinin, işletme yönteminin, toz indirgeme yöntemi belirtilmesi,
- Mülga ÇED ve Planlama Genel Müdürlüğü’nün 08.07.2009 tarih ve 5102-40174 sayılı Genelgesi kapsamında tesisteki toz kaynağı olan her bir ünitenin (bunker, kırıcılar, elekler, bantlar) kapalı ortam içerisine alınacağı ve kapalı ortam içerisine alınan ünitelere toz indirgeme sistemi (torbalı filtre) kurulacağının taahhüt edilmesi,
- Kırma-eleme tesisinin ocağa olan mesafesi, hafriyat yapılıp yapılmayacağı, kazı işleminin, yükleme ve nakliyenin ne şekilde gerçekleştirileceği gibi hususları da içerecek şekilde üretim yönteminin detaylandırılarak açıklanması, açık ocak planına kot değerlerinin eklenmesi,
- Projedeki tüm ünitelerin alan miktarı ve koordinatları ile birlikte ayrı ayrı verilmesi (ÇED alanı, bitkisel toprak, pasa, stok alanı, kırma-eleme tesisi, hazır beton tesisi, idari bina, şantiye vb dahil), dosya içerisinde ve eklerindeki haritalarda kırma eleme tesisi, pasa alanı, stok alanı, bitkisel toprak alanı vb. tüm ünitelere ait koordinatların verilmesi, haritada alanların koordinatları ile işaretlenmesi,
- Proje alanı yakınında kreş, cami, okul, mezarlık, hastane vb mesafesi belirtilerek hassas bir yerleşim olup olmadığının açıklanması,
- Arazi hazırlık çalışmalarının yapılıp yapılmayacağının açıklanarak bitkisel toprak var ise kalınlığı, miktarı, nerede ve nasıl depolanacağı, arazi ıslahında kullanılabilecek kadar nasıl muhafaza edileceğinin ve nasıl değerlendirileceğinin belirtilmesi,

- Hafriyat malzemesi var ise miktarının açıklanarak nasıl değerlendirileceğinin belirtilmesi,
- Proje alanlarına ait fotoğrafların ÇED raporuna eklenmesi,
- İş akım şemanın projeye göre detaylandırılması ve bu işlemlerin toz hesaplamalarında dikkate alınması,
- Ocaklarda taban kotunun belirtilerek, belirtilen seviyenin altına inilmeyeceğinin taahhüt edilmesi,
- Ocaktan alınan malzemenin yoğunluğunun literatürden mi yoksa sahadan alınan analiz sonucuna göre mi alındığının belirtilerek analiz varsa eklenmesi ve hesaplamalarda bu değerin kullanılması,
- Mermerde yapılması planlanan patlatmalarda MİGEM'den görüş alınacağına taahhüt edilmesi,
- Tel kesme metodu kullanılan ocaklar için: İşletme koşulları, kapasite, meteorolojik koşullar vb birlikte değerlendirildiğinde tel kesme sırasında kullanılan suyun, buharlaşma ile kaybolmaması durumunda çevrede bulunan arazi ve sularda kirliliğe neden olmaması için, proje alanı içinde toplanarak sızdırmaz bir havuzda toplanacağını ve atıksuyun alıcı ortama hiçbir surette deşarj edilmeyeceğinin taahhüt edilmesi,
- Pasa depolama ile ilgili ömrün yetmemesi durumunda alternatif getirilmesi. (örneğin Kıрма- Eleme veya pasa depolama alanı yapılacağı taahhüdünün girilmesi)
- Gürültü, Toz ve patlatma işlemlerinde patlatma yöntemi, patlatma paterni, ateşleme yöntemi, delik çapı, delik boyu, kaç delik açılacağı ve delikte kullanılacak patlayıcı miktarı)(ilişkin yayımlanmış olan kılavuzlara göre hesaplamaların Ocakların ve proje kapsamında gerçekleştirilmesi planlanan diğer faaliyetlerin birbirine yakınlığına göre kümülatif hesaplanması. en yakın yerleşime etkisi ve alınacak önlemlerin ayrıntılı olarak belirtilmesi. ilgili yönetmelikler çerçevesinde yorumlanması,
- Vibrasyon hesabının bir delikte kullanılacak toplam patlayıcı miktarına göre hesaplanarak maksimum etki mesafesinin bulunması ve alınacak önlemlerin belirtilmesi,
- Kapasite artırımı olmayan sıfır projelerde rapor ekinde, akustik rapor formatında hazırlanacak bir raporun yer alması,
- Gürültü hesaplamalarında faaliyetin çalışma saatleri aralığının net olarak belirtilmesi,
- Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliğine göre şantiye (inşaat ve kurulum aşaması) faaliyetlerinin gündüz zaman dilimi dışında çalışmasının yasak olduğu ancak ilgili yönetmeliğe göre zaruri hallerde çalışmanın özel izne tabi olduğu hususunun göz önüne alınması, (Madencilik faaliyetleri kırma eleme dahil Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliğinde endüstriyel tesis olarak değerlendirildiğinden yukarıda bahsi geçen konu sadece şantiye faaliyetleri için geçerlidir.)
- Patlatma yapılmadan önce gerekli emniyet tedbirlerinin alınacağına taahhüt edilmesi,
- Pasa döküm alanlarının, yağış dönemlerinde yağış suları ile dere yataklarına ulaşabileceği alanlardan seçilmemesi ve dere yataklarına pasa malzemesi taşımasının engellenmesine ilişkin önlemlerin açıklanması,
- Kullanılacak içme ve kullanma-spreyleme-kırma-eleme tesisinde kullanılacak su miktarı, ne şekilde ve nereden temin edileceğinin net olarak açıklanması, su kullanımı ile ilgili kurumlardan gerekli izinlerin alınacağına taahhüt edilmesi,
- Evsel atık suların toplanacağı sızdırmaz fosseptiğin nereye deşarj edileceği, kapasitesi, ne sıklıkta boşaltılacağı hakkında bilgi verilmesi, fosseptik hacmi ile oluşan atık miktarı doğru orantılı olması, fosseptik projesinin rapora eklenmesi,

- Evsel atıksuların hangi belediye tarafından alınacağını net olarak belirtilmesi ve ilgili belediyeden izin yazısının alınacağını taahhüt edilmesi, atık suyun bertaraf şekli için ise vidanjörle çektilererek Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği, Toprak Kirliliğinin Kontrolü Ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik Ve Atık Yönetimi Yönetmeliği'ne göre bertarafı sağlanacaktır ifadesi bulunması, fosseptik yaptırılan yerde belediye alt yapısı olup olmadığının belirtilmesi,
- Proses aşamasında yer altı suyu kullanılması planlanıyor ise kullanılacak olan yeraltı suyu ile ilgili olarak DSI'den alınmış Yeraltı Suyu Kullanma Belgesi var ise dosyaya eklenmesi, yoksa su kullanımı bölümünde DSI'den gerekli izinlerin alınacağını taahhüt edilmesi,
- Proje alanının hidrolojik özellikleri ve yüzeysel su kaynaklarının mevcut ve planlanan kullanımı, faaliyet alanına mesafeleri, proje sınırlarının gösterildiği 1/25000 ölçekli hidroloji ve hidrojeoloji haritasına raporda yer verilmesi,
- Taşkın olayının projeye etkisi ile projenin taşkın alanına etkisinin irdelenmesi, taşkın durumlarında alınacak acil eylem planlarının açıklanması. Yapıların su basman kotunun doğal zemin kotundan yeterli yükseklikte uygulanması,
- Faaliyet süresince varsa dere/dere yatağının projeye olan mesafesinin belirtilmesi, dere yatağına hiçbir suretle taş, toprak, moloz gibi hafriyat malzemelerinin dökülmeyeceği, dereye hiçbir şekilde müdahale edilmeyeceğinin raporda taahhüt edilmesi, projenin inşaat ve işletme aşamalarında proje sahası içinde bulunan dere yataklarına koruma bandı bırakılması, akarsu yataklarına faaliyetten kaynaklı olabilecek rusubat akışının engellenmesi için alınacak tedbirler belirlenmesi, dere yataklarına olabilecek taş yuvarlanmaları ve malzeme saçılmalarının engellenmesi için tedbirler alınması,
- Mevcut dere yataklarına pasa malzeme, katı veya sıvı atık dökülmeyeceği, kesitlerin daraltılmayacağı, dere yataklarının mevcut ve kadastrofal genişliğinin korunacağı, derelerin her iki sahilinde şev üstlerinden itibaren ilgili kurum tarafından belirlenecek asgari mesafede hiçbir şekilde kazı ve dolgu yapılmayacağı, dere yataklarına ve kenarlarına üretim faaliyetlerinden kaynaklı atık, üretim firesi vb. malzeme de konulmayacağı, ocak faaliyetleri esnasında söz konusu alanda açığa çıkacak ocak artığı malzeme ve erozyonla oluşacak rüsubatın dere yataklarına intikalinin saha içerisinde alınacak önlemlerle engelleneceği hususu rüsubatın dere yataklarına intikalinin saha içerisinde alınacak önlemlerle engelleneceği hususu Proje Tanıtım Dosyasında taahhüt edilmesi,
- ÇED sahası, faaliyet alanında yer alan ve DSI'ni ilgilendiren tüm maddi unsurların (baraj, gölet, kaptaj, kaynak, içme suyu hattı, sondaj kuyusu vb.) söz konusu faaliyetten olumsuz etkilenmesi durumunda her türlü zarar ve ziyanın karşılanacağı faaliyet sahibi tarafından taahhüt edilmesi,
- Proje alanı içerisinde ve çevresinde yer alan dereler için 09 Eylül 2006 tarih ve 26284 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 2006/27 Sayılı "Dere Yatakları ve Taşkınlar" konulu Başbakanlık Genelgesi'nde belirtilen hükümlere uyulması,
- Katı atıkların bertarafı ile ilgili olarak ilgili belediyenin neresi olduğunun net olarak açıklanması ve ilgili belediyeden izin alınacağını taahhüt edilmesi,
- Katı atıkların sızdırmaz kaplarda biriktirileceği, en yakın katı atık depolama sahasına taşınacağı ve Atık Yönetimi Yönetmeliği hükümlerine uyulacağı ifade edilmesi,
- Faaliyet süresince oluşacak atıklar ile ilgili olarak "ilgili yönetmelik hükümlerine uyulacaktır" şeklinde hükümler ile birlikte projeden kaynaklanan çevresel etkilerin önceden belirlenerek en aza indirilmesini sağlayacak önlemlerin belirtilip taahhüt edilmesi, atıkların bertarafında,

sahada geçici olarak depolanmasından nihai bertarafına kadar olan sürecin detaylı açıklanması,

- “Atık yağlar” ayrı başlık altında irdelenerek: “yağmurdan arındırılmış ortamda, sızdırmaz zemin üzerinde bakım/yağ değişimi yapılacağı, sızdırmaz zemin üzerine kaza sonucu dökülen atık yağların alıcı ortama ulaşmadan beton zemin üzerinden emici malzemeler ile çektilirilek Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği hükümlerine göre bertarafının sağlanacağı, atık yağların sızdırmaz ağzı kapalı kaplarda biriktirileceği ve lisanslı atık yağ toplayıcılarına verileceği” Yönetmeliği hükümlerine uyulacaktır şeklinde detaylı anlatım yapılması.
- Yağ ile kontamine olmuş eldiven, hortum, üstübünün tehlikeli atık olarak değerlendirileceği ve sızdırmaz, yağmurdan arındırılmış alanlarda diğer atıklardan ayrı olarak depolanacağı ve Atık Yönetimi Yönetmeliği’ne göre bertarafı sağlanacağını taahhüt edilmesi,
- İş makinalarının nerede tamir vb bakım işlemlerinin nerede gerçekleştirileceği ve atık yağlarının ve diğer parçaların hiçbir şekilde hiçbir alana dökülmeyeceğinin taahhüt edilmesi,
- Günde kaç kamyon seferinin yapılacağını belirtilmesi,
- Nakliye güzergâhının açıklanarak köyden geçilip geçilmeyeceğinin belirtilmesi ve güzergahın topoğrafik harita üzerinde ve uydu görüntüsünde gösterilmesi, yola yakın evlerin mesafesinin açıklanması ve haritada gösterilmesi,
- Projesine göre yeni yol yapımının gerekip gerekmeyeceği, alternatif yol olup olmadığının belirtilmesi,
- Yol güzergâhının arazi kullanım durumuna ilişkin bilgi verilmesi,
- Ocak içi nakliye yollarının (ocak-kırma eleme tesisi arası hariç) nakliye güzergahı kapsamında değerlendirilerek hesaplamalarda (toz –gürültü) göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Ayrıca SKHKKY hükümleri gereğince tesis içi yolların düzenli olarak temizlenmeli, tozumaya karşı her türlü önlem alınmalı (sulama, süpürme, toz bağlayan maddelerle muameleye tabi tutulması vb.) taahhüdü alınması,
- Çalışma alanının köşe noktalarına poligon taşları dikilerek çalışma alanının sınırlarının belirleneceği dosya içerisinde belirtilmeli,
- Ocak alanları, tesis alanları, pasa ve bitkisel toprak döküm alanı, stok alanı, nakliye güzergahı, proje alanı çevresinde bulunan yerleşim alanı, fosseptik, tarım alanı, orman alanı, mera alanı gibi alanlarının ÇED alanına olan mesafeleri ile birlikte gösterecek şekilde ölçekli çizilmiş vaziyet planının dosyaya eklenmesi,
- Madencilik projeleri ile ilgili ÇED Yönetmeliği kapsamında yapılan başvuru dosyalarında ruhsatın yer almadığı durumlarda, proje sahipleri tarafından ilgili kurumlara yapılan ruhsat müracaatlarının erişim numaralarının eklenmesi
- Mermer ocaklarında ve yıkama eleme tesislerinde yer alacak olan çökeltme havuzlarının koordinatları, özellikleri(boyut, kapasite), geri dönüşümlü kullanılacak proses suyunun nasıl toplanacağı, sızdırmazlığının nasıl sağlanacağı, çökeltme havuzunda biriken malzemenin ne şekilde bertaraf edileceğinin dosyada açıklanması ve vaziyet planında gösterilmesi,
- Kum ocağında akarsu taban kotunun altına inilmeyeceği, akarsu yatağı ve akışını bozacak faaliyetlerde bulunulmayacağını taahhüt edilmesi, projeye başlamadan önce, faaliyet esnasında ve faaliyet sona erdiğinde yapılacak çalışmalar için Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün uygun görüşünün alınacağını dosya içerisinde belirtilmesi ve üretim yönteminin bu hususlar dikkate alınarak hazırlanacağını dosya içerisinde taahhüt edilmesi,
- Yer bulduru haritasında proje alanının işaretlenmesi,
- İl’e ait deprem haritasında proje alanının işaretlenmesi,
- Korunan alanlara göre harita hazırlanarak proje alanının işaretlenmesi,

- 1/25000 ölçekli jeolojik harita ve stratigrafik kolon kesitin eklenmesi,
- Projenin özellikleri bölümünde proje alanının seçilme nedenleri açıklanırken fayda maliyet analizinin yapılarak proje bedeli hesabının ayrıntılı olarak dosyada yer alması,
- Mermer ocaklarında oluşacak pasa miktarının hesaplanarak pasaların ne şekilde depolanacağını belirtilmesi,
- Son durum termin planı ve kesitler, proje sona erdiğinde alanın alacağı durumu gösterecek şekilde (madencilik terminolojisine uygun olarak basamakların şev gösterim şekli ile görülecek şekilde) açıklanması, imalat haritasının rapora eklenerek eski ve yeni durumun gösterilmesi,
- **Maden Yönetmeliği'nin 117. Maddesinde yer alan mesafelere riayet edilmesi,**
- Proje alanının yola olan mesafesinin belirtilmesi, projenin olası etkilerinin ve alınacak önlemlerin açıklanması,
- **Maden Yönetmeliği'nin 26. Maddesinde yer alan hükümlere riayet edilmesi,**
- Proje sahası çevresinde bulunan tarım arazilerinin mesafeleri, projenin arazilere olası etkileri ve alınacak önlemlerin belirtilmesi,
- Proje alanının mülkiyet durumuna göre Proje Tanıtım Dosyası inceleme aşamasında hazine arazilerinde doğaya yeniden kazandırma planının eklenmesi, tarım arazilerinde toprak koruma projesi, orman alanlarında orman rehabilitasyon, mera alanlarında mera geri dönüşüm projesinin ÇED süreci sonrasında ilgili kuruma sunulacağını taahhüt edilmesi,
- Maden Atıkları Yönetmeliği kapsamında Maden Atıkları Yönetim Planının rapor ekinde yer alması,
- Orman alanlarında gerçekleştirilmesi planlanan projelerde (inşaat ve işletme ayrı olarak), proje alanında yer alan orman alanları; alan büyüklüğü, bu alanlardaki ağaç türleri (kodu ile birlikte hangi ağaç olduğunun isminin belirtilmesi), miktarları, kapladığı alan büyüklükleri, orman kapallılık oranı, ağaç özellikleri, mevcut ve planlanan koruma ve/veya kullanım amaçları ile rapor içerisinde yer alması,
- Orman Bölge Müdürlüğü görüşü ile birlikte ÇED İnceleme Değerlendirme formunun dosyaya eklenmesi,
- 6831 sayılı Orman Kanunu ve ilgili mevzuat kapsamında alınacak tedbirlerin açıklanarak taahhüt edilmesi,
- Dosyanın eklerinde yer alan haritaların ilgili meslek grubunca imzalanması, imalat haritasında Maden Mühendisi ile birlikte Harita Mühendisinin (Harita Teknikeri de olabilir) de imzasının olması,
- Arazinin mülkiyet durumuna göre dosyada ilgili meslek gruplarının dosyalarda yer alması,
- Bern Sözleşmesine ve Av Komisyon kararlarına uyulacağını taahhüt edilmesi.
- Acil Eylem Planının projeye özgü hazırlanarak, ayrıntılı olarak yer alması, acil bir durumda toplanma yerinin ayrı vaziyet planı üzerinde gösterilmesi, acil bir durumda İl'de ulaşılacak irtibat telefonlarının belirtilmesi, en yakın sağlık kuruluşunun neresi olduğunun belirtilmesi,
- Çalışan personelin 50 kişiden fazla olması durumunda revir yapılacağını taahhüt edilmesi,
- Çalışan personelin 84 kişinin üstünde olması durumunda Paket Arıtma Tesisinin kurulacağını taahhüt edilmesi ve onay için başvurulacağını ve izin alınacağını belirtilmesi,
- Gece yapılacak çalışmalarda Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi Ve Yönetimi Yönetmeliği hükümlerine riayet edilmesi,
- Kapasite artışı olan projelerde, yörede hassas bir durum varsa ve bir kaç ocak olması durumunda arka plan ölçümlerinin yapılarak toz ve gürültü modelinde kümülatif olarak hesaplanıp açıklanması,

- E-ÇED sisteminde çevresel veri formunun inşaat ve işletme aşaması olarak Proje Tanıtım Dosyasında belirtilen hesaplamalarda çelişki olmayacak şekilde doldurulması,
- Mermer ocaklarında kuru kesme yapılmayacağının ve su taban kotu göz önüne alınarak su pompası bulundurulacağının taahhüt edilmesi,
- Proje Tanıtım Dosyalarında yapılan hesaplamalara ilişkin verilen taahhütlerde, bulunurken “beklenmemektedir/ görülmemektedir/ düşünülmektedir/ önerilmektedir.” yerine net ifade kullanılması,
- Arazinin mülkiyet durumunun alan büyüklükleri ile birlikte dosyada yer alması,
- Kapasite artışı projelerinde mevcut duruma ait Kapasite Raporunun eklenmesi,
- Künye bilgilerinde proje adında ruhsat veya erişim numaralarının mutlaka yer alması,
- Mevcut ocaklarda hassasiyet (yerleşim vb.) var ise Titreşim Ölçümü Raporunun istenmesi
- Kullanılan teknoloji ve malzemelerden kaynaklanabilecek kaza riski bölümünde risk değerlendirme planının ayrıntılı olarak yer alması,
- “2872 sayılı Çevre Kanunu ve 5491 sayılı Çevre Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun ilgili maddeleri uyarınca hazırlanarak yürürlüğe girmiş ve tüm Yönetmelikler ile diğer mevzuat kapsamında çevrenin korunması ve kirliliğin önlenmesi için gerekli her türlü izinlerin alınacağı ve ilgili Yönetmeliklere uyulacağı” ifadesinin dosya içerisinde belirtilmesi,
- Düzenlenen taahhünameye imza atan kişilerin şirketle olan ilişkileri ticari sicil gazetesinde belirlenmiş olup, şirkette imza atmaya yetkili kişi/kişiler tarafından taahhüname verilmesi ve şirkette imza atmaya yetkili kişi/kişilere ait noter tasdikli imza sirküsünün nihai dosyaya eklenmesi. Taahhünamede “Nihai Rapor ve ekleri” nin taahhüt edilmesi gerekmektedir.